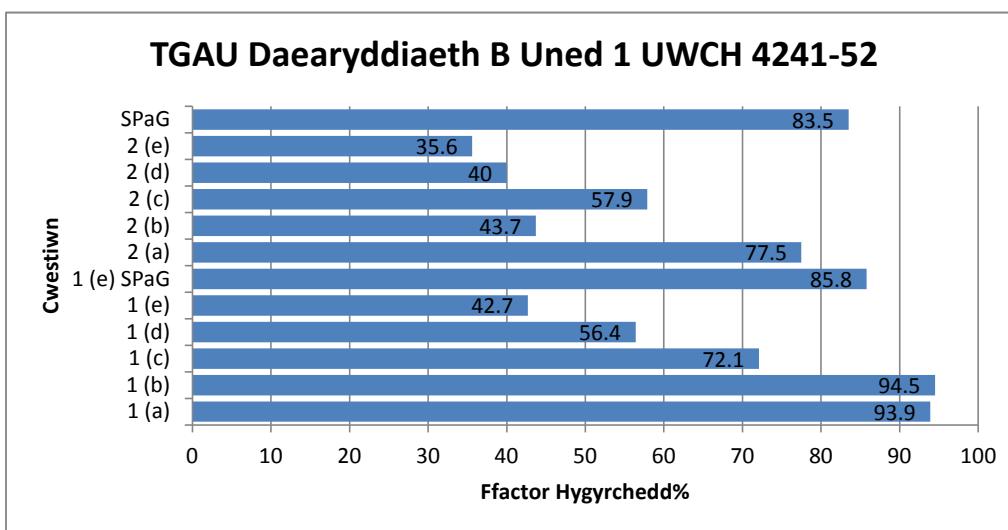
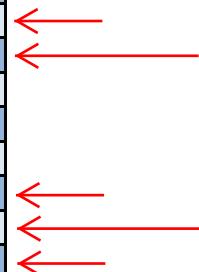

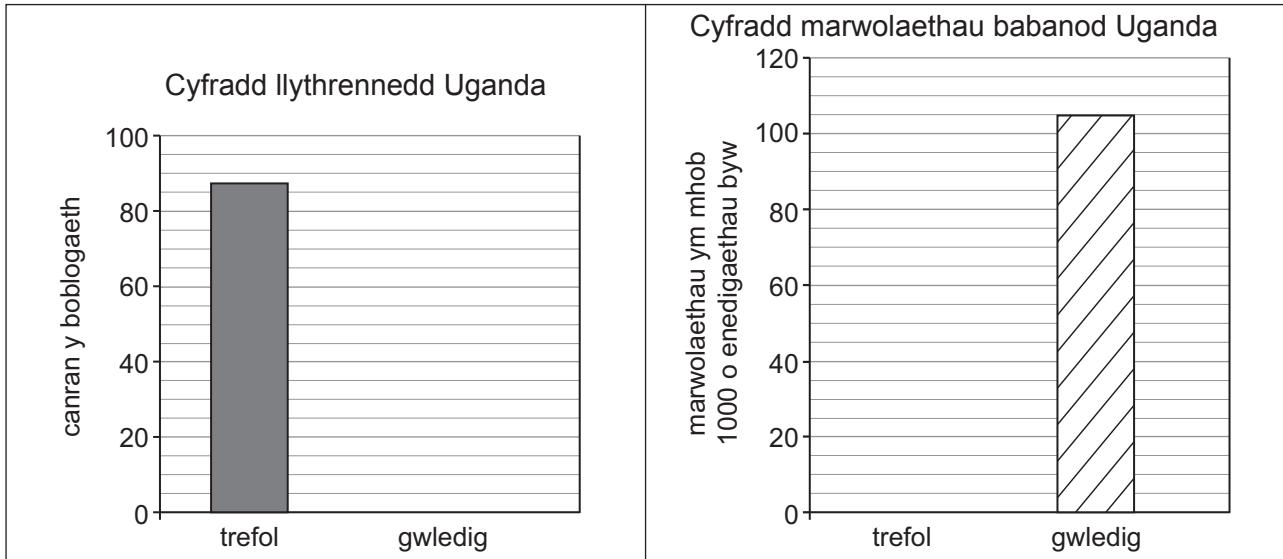
TGAU Daearyddiaeth B Uned 1 UWCH 4241-52

Perfformiad yr holl ymgeiswyr ar draws y cwestiynau

Teitl y cwestiwn	N	Sgôr gymedrig	GS	Marc uchaf	Ff H	Cynnig %
1 (a)	11824	2.8	0.4	3	93.9	99.8
1 (b)	11787	1.9	0.4	2	94.5	99.5
1 (c)	11842	4.3	1.2	6	72.1	100
1 (d)	11841	6.2	1.6	11	56.4	100
1 (e)	11613	3.4	1.6	8	42.7	98
1 (e) SSpaG	11655	2.6	0.7	3	85.8	98.4
2 (a)	11802	2.3	0.9	3	77.5	99.7
2 (b)	11286	1.7	1	4	43.7	95.3
2 (c)	11632	3.5	1.1	6	57.9	98.2
2 (d)	11724	3.6	1.7	9	40	99
2 (e)	11479	2.8	1.4	8	35.6	96.9
SSpaG	11549	2.5	0.7	3	83.5	97.5

1. (c) Astudiwch y wybodaeth isod sy'n dangos gwahaniaethau rhwng Uganda drefol a gwledig.

- (i) Dewiswch wybodaeth o'r tabl isod i gwblhau'r graffiau.

[2]

	Trefol	Gwledig
Cyfradd Ilythrenedd	87%	66%
Cyfradd marwolaethau babanod ym mhob 1000 o enedigaethau byw	76	105
Disgwyliad oes (blynnyddoedd)	52	45
Mynediad at ddŵr yfed diogel	91%	64%

- (ii) Cymharwch **ddwy** o nodweddion ansawdd bywyd mewn ardaloedd trefol a gwledig.

[4]

.....

.....

.....

.....

.....

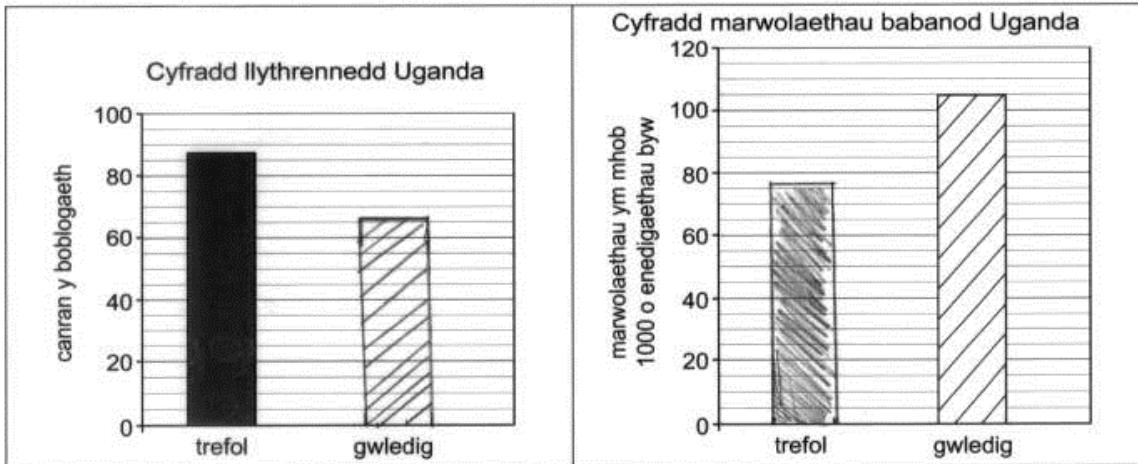
.....

.....

0 4

1. (c) Astudiwch y wybodaeth isod sy'n dangos gwahaniaethau rhwng Uganda drefol a gwledig.

- (i) Dewiswch wybodaeth o'r tabl isod i gwblhau'r graffiau.

[2]

	Trefol	Gwledig
Cyfradd llythrennedd	87%	66%
Cyfradd marwolaethau babanod ym mhob 1000 o enedigaethau byw	76	105
Disgwyliad oes (blynnyddoedd)	52	45
Mynediad at ddŵr yfed diogel	91%	64%

- (ii) Cymharwch **ddwy** o nodweddion ansawdd bywyd mewn ardaloedd trefol a gwledig.

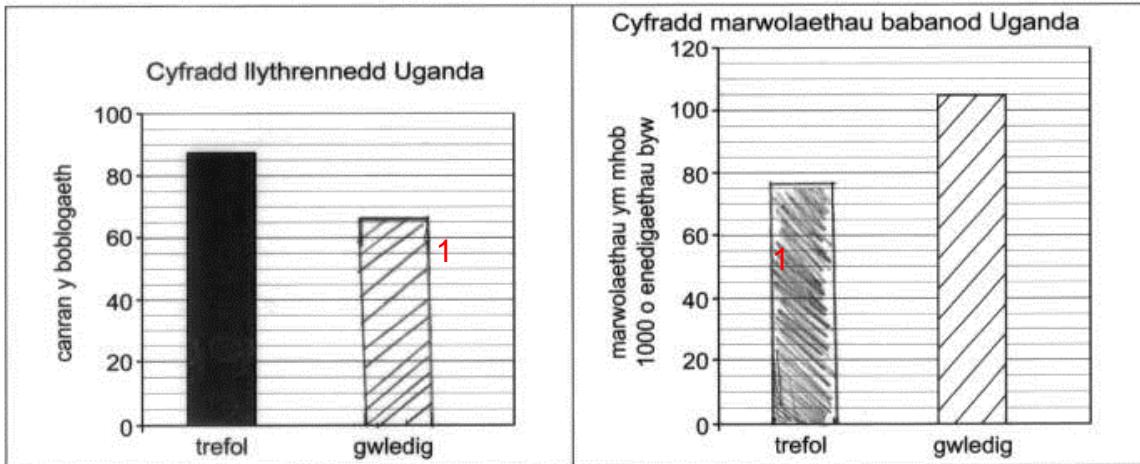
[4]

Un gwahaniaeth mawr yn ansawdd bywyd trefol a gwledig yw'r cyfradd llythrennedd ym ardaloedd hefci y canran yw 87%, ac yn ardaloedd gwledig y canran yw 66%, cynra gwahaniaeth o 21%. Felly o ganlyniad i hyn, byddai gan preswyddiwr ardai trefol gweu swyddi a fu yngan i gweua'u ansawdd bywyd. Gwahaniaeth eraill yw'r mynediad at ddŵr gian, mae 25% o wahaniaeth, gyda'r ardaloedd hefci i erbyn un flwydd

0 4

1. (c) Astudiwch y wybodaeth isod sy'n dangos gwahaniaethau rhwng Uganda drefol a gwledig.

- (i) Dewiswch wybodaeth o'r tabl isod i gwblhau'r graffiau. [2]

	Trefol	Gwledig
Cyfradd llythrennedd	87%	66%
Cyfradd marwolaethau babanod ym mhob 1000 o enedigaethau byw	76	105
Disgwyliad oes (blynnyddoedd)	52	45
Mynediad at ddŵr yfed diogel	91%	64%

1ci: 2
1cii: 1

- (ii) Cymharwch **ddwy** o nodweddion ansawdd bywyd mewn ardaloedd trefol a gwledig. [4]

Un gwahaniaeth mawr yn ansawdd bywyd trefol a gwledig yw'r cyfradd llythrennedd ym ardaloedd trefol, hefci y canran yw 87%, ac yn ardaloedd gwledig y canran yw 66%, cynra gwahaniaeth o 21%. Felly o ganlyniad i hyn, byddai gan preswyddiwr ardai trefol gwell suyddol a fu yngan an i gweua'u ansawddi bywyd. Gwahaniaeth eraill yw'r mynediad at ddŵr gian, mae 25% o wahaniaeth, gyda'r ardaloedd hefci i erbyn un flwydd

0 4

1. (ch) Mewn llawer o wledydd mae pobl yn symud o ardaloedd gwledig i fyw mewn ardaloedd trefol.

Uganda wledig

© Charlotte Thege/Amy

Kampala, ardal drefol o Uganda

© Zute Lightfoot/Alamy

- (i) Eglurwch pam efallai mae pobl yn gadael ardal oedd gwledig Uganda i symud i ddinasoedd yn Uganda. [5]

0 5

(ii) Awgrymwch ffyrdd y gall mudo gwledig-trefol effeithio ar ardaloedd trefol.

[6]

Arholwr yn unig

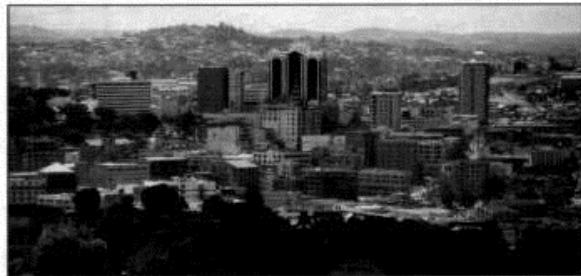
1. (ch) Mewn llawer o wledydd mae pobl yn symud o ardaloedd gwledig i fyw mewn ardaloedd trefol.

Uganda wledig

© Charlotte Thenge/Alamy

Kampala, ardal drefol o Uganda

© Zute Lightfoot/Alamy

- (i) Eglurwch pam efallai mae pobl yn gadael ardaloedd gwledig Uganda i symud i ddinasoedd yn Uganda. [5]

Byddai pobl efallai yn symud o ardaloedd wledig i adinasedd yn Uganda chen yd a maent eisiau guella'i answrdd byw. Mae llawer o ffactorau gwthio a thynnu yn ymuneud gyda hyn. Un o'r ffactorau gwthio yw, dny symud mae guell cyfliecedd suyddi, gan mae yn y adinasedd mae cumhau mawr, e.e. ffatnedd, ceir. Wrth symyd a chael suydd guell, byddai'r answrdd bywyd yn guella trwy cael gallu pynu y pethau mwyaf moethus. Hefyd, wrth symud, mae guell cyfliecedd addysg i blant. Nid ydynt yn gorffod guniad y sefydliad traddodiadol, e.e. efenies, gallai pobl trinu pethau newydd, a byw bywyd cubi wrth wahaniai.

4241
520005

0 5

WJEC CBAC Cyl.

(4241-52)

Trosodd.

(ii) Awgrymwch ffyrrd y gall mudo gwledig-trefol effeithio ar ardaloedd trefol.

[6]

Arholwi
yn unig

Gallai mudo i gwledydd-trefor effeithio ar yr ardaloedd meun iawer o Ffyrdd wanant y nodwedd mwyaf sy'n cael ei effeithio yw mygredd aer a sun. Os mae iawer o pobl yn byw meun un dîr a'r perodol, byddai'r mygredd yn uchel yn achosi problemau i'r safon byw, gan uneud amgylichiaclau byw yn brint iawn. Hefyd wrth y mudo, bydd diwydiannau yn uneud iawer mwy o anan gan mae pob uno i gwano'r anan. Ord, wrth mudo, mae nad oes digon o le yn ddinâs i ddal iawer o tai, fel y bydd wedyn iawer o ddal pênygwyr yn cael ei adeiladau, fel sy'n digwydd yn Rio de Janeiro. Ennau'r tai yma yw Fawellaes, sy'n penylglas ac yn ddal iawer o clefydion difrifol.

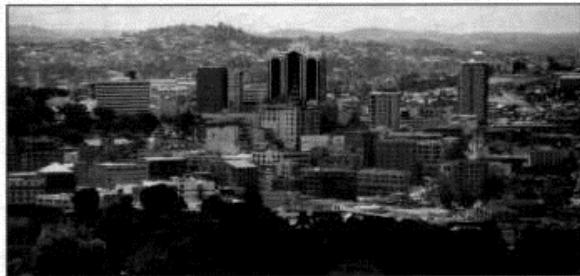
1. (ch) Mewn llawer o wledydd mae pobl yn symud o ardaloedd gwledig i fyw mewn ardaloedd trefol.

Uganda wledig

© Charlotte Thenge/Alamy

Kampala, ardal drefol o Uganda

© Zute Lightfoot/Alamy

- (i) Eglurwch pam efallai mae pobl yn gadael ardaloedd gwledig Uganda i symud i ddinasoedd yn Uganda. [5]

Byddai pobl efallai yn symud o ardaloedd gwledig i adinasedd yn Uganda oherwyd. Mae'r efallai'n ddilys i'w eisianu guella'i answaidd byw. Mae llawer o ffactorau gwithio a thynnui yn ymuneud gyda rhwng. Un o'r ffactorau gwithio yw, ddyi symud mae guell cyfliecedd suyddi, gan mae yn y adinasedd mae cumhau mawr, e.e. ffatnectedd, ceir. Wrth symyd a chael suydd guell, byddai'r answaidd bywyd yn guella trwy cael gallu pynnu y pethau mwyaf moethus. Hefyd, wrth symud, mae guell cyfliecedd addysg i blant. Nid ydynt yn gorffod guniad y sefydliad traddodiadol, e.e. efenies, gallai pobl trinu pethau newydd, a byw bywyd cubiwl wahaniau.

4241
520005

1chi: 3

0 5

WJEC CBAC Cyl.

(4241-52)

Trosodd.

(ii) Awgrymwch ffyrdd y gall mudo gwledig-trefol effeithio ar ardaloedd trefol.

[6]

Arholwi
yn unig

Gallai mudo i gwledydd-trefor effeithio ar yr ardaloedd meun iauer o Ffyn^Q d wahano^Y nodwedd myaf sy'n cael ei effeithio yw mygredd aer a sun. Os mae iauer o pobl yn byw meun un dulas periodol, byddai'r mygredd yn uchel yn achosi problemau i'r safon byw, gan uneud amgylichiaclau byw yn brint i un Hefyd wrth y mudo, bydd diwydiannau yn uneud iauer myf o anan gan mae pobl yno i gwano'r anan Ord, wrth mudo, ~~do~~ sed oes digon o le yn ddinas i ddau iauer o tai, fel y bydd ^S wedyn iauer o dai prengwys yn cael ei adeiladau, fel sy'n digwydd yn Rio de Janeiro. Ennau'r tai yma yw Fawella^E, sy'n penblws ac yn dat iauer o safydlion difrifol.

1chii: 4

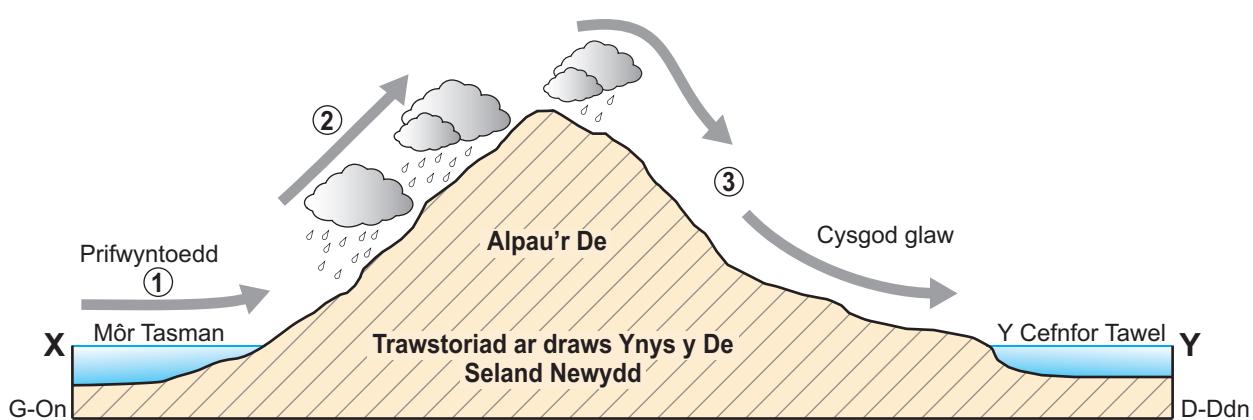
0 6

© WJEC CBAC Cymru

(4241-52)

2. (b) Mae glawiad tirwedd yn dylanwadu ar batrwm y dyodiad yn Seland Newydd.

Cwblhewch y diagram isod trwy ychwanegu anodiad ar bwyntiau 1, 2 a 3 i egluro'r broses *glawiad tirwedd*. [4]

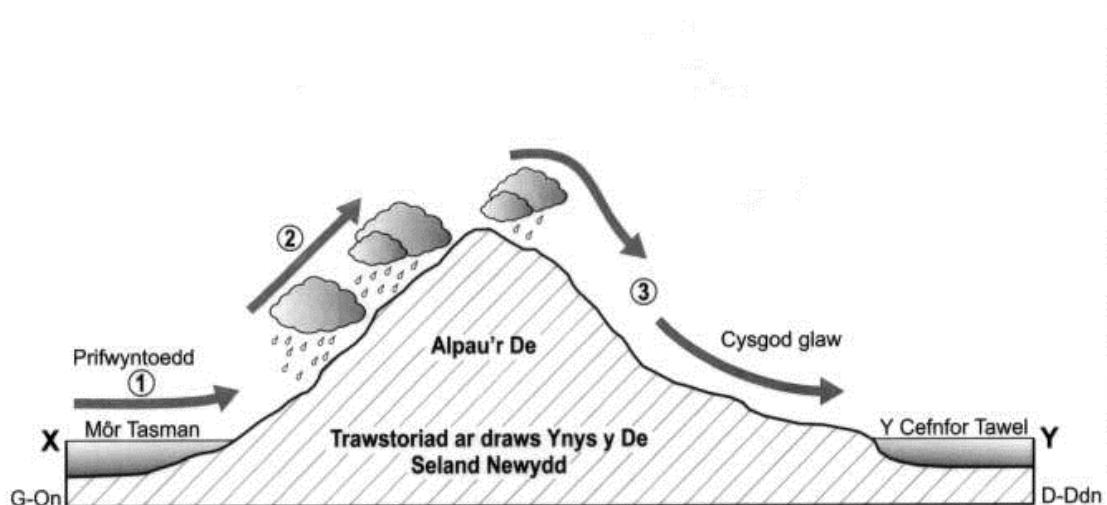

1 1

2. (b) Mae glawiad tirwedd yn dylanwadu ar batrwm y dyodiad yn Seland Newydd.

Cwblhewch y diagram isod trwy ychwanegu anodiad ar bwyntiau 1, 2 a 3 i egluro'r broses glawiad tirwedd. [4]

- ① Anwediad
- ② Cydclwysiad
- ③ Graw yn burnu

1 1

© WJEC CBAC Cyf.

(4241-52)

Trosodd.

2. (b) Mae glawiad tirwedd yn dylanwadu ar batrwm y dyodiad yn Seland Newydd.

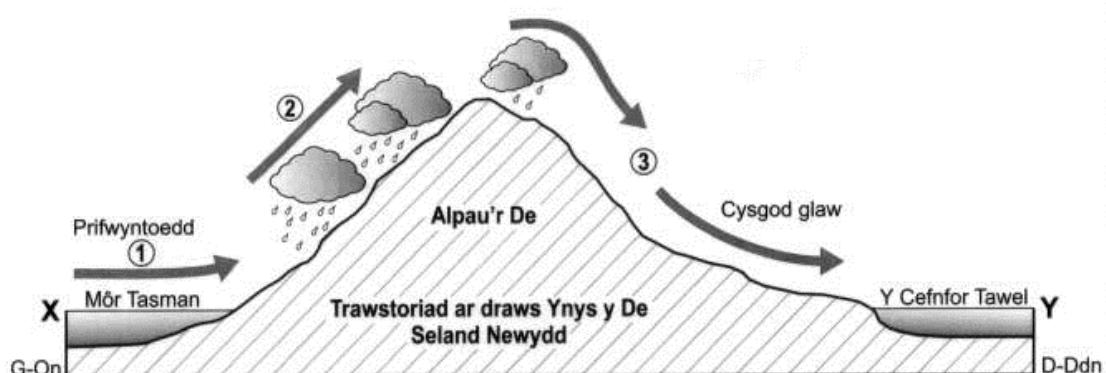
Cwblhewch y diagram isod trwy ychwanegu anodiad ar bwyntiau 1, 2 a 3 i egluro'r broses glawiad tirwedd. [4]

- ① Anwediad
 ② Cydclwysiad
 ③ Graw yn burnu

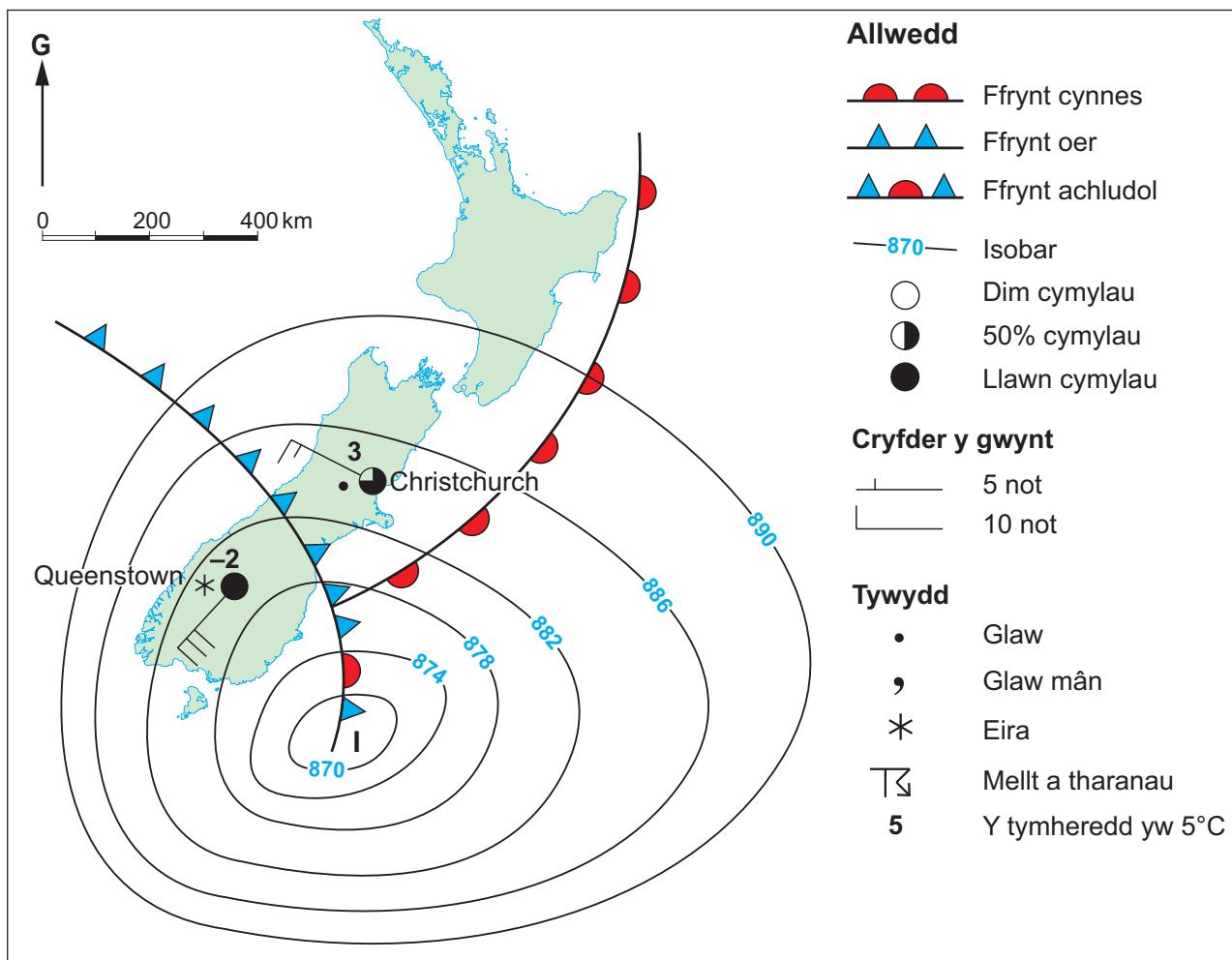
S

2b: 1

1 1

2. (c) Mae dyodiad yn Seland Newydd hefyd yn gysylltiedig â thaith diwasgeddau ar draws y wlad. Mae'r map tywydd isod yn dangos diwasgedd yn croesi Seland Newydd yn Awst 2011. Mis yn y gaeaf yw mis Awst yn Seland Newydd oherwydd ei bod yn hemisffer y De.

"Twywydd garw yn dod ag anhrefn i rai rhannau o Seland Newydd"

Awst 2011

Dyweddodd adroddiad fod tarfu ar lawer o wasanaethau pwysig, er enghraifft:

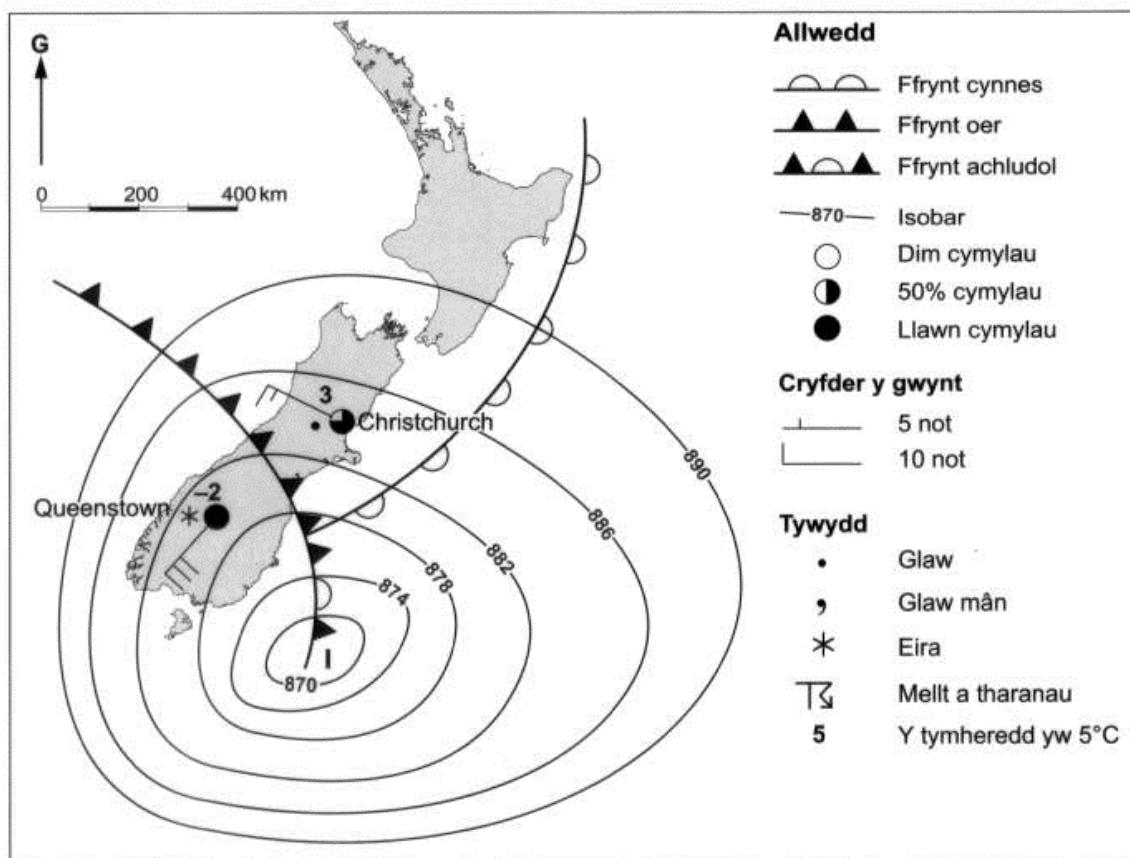
- roedd meysydd awyr wedi cau;
- roedd rhwystrau ar y ffyrdd;
- roedd toriadau i'r cyflenwadau trydan;
- roedd llinellau ffôn i lawr.

Roedd yr ardal o gwmpas Queenstown yn wynebu tarfiad (*disruption*) cymdeithasol ac economaidd difrifol o ganlyniad i'r storm. Defnyddiwch wybodaeth o'r map tywydd a'r erthygl bapur newydd i egluro pam. [6]

2. (c) Mae dyodiad yn Seland Newydd hefyd yn gysylltiedig â thaith diwasgeddau ar draws y wlad. Mae'r map tywydd isod yn dangos diwasgedd yn croesi Seland Newydd yn Awst 2011. Mis yn y gaeaf yw mis Awst yn Seland Newydd oherwydd ei bod yn hemisffer y De.

"Twywydd garw yn dod ag anhrefn i rai rhannau o Seland Newydd"

Awst 2011

Dyweddodd adroddiad fod tarfu ar lawer o wasanaethau pwysig, er enghraift:

- roedd meysydd awyr wedi cau;
- roedd rhwystrau ar y ffurdd;
- roedd toriadau i'r cyflenwadau trydan;
- roedd llinellau ffôn i lawr.

1 2

Roedd yr ardal o gwmpas Queenstown yn wynebu tarfiad (*disruption*) cymdeithasol ac economaidd difrifol o ganlyniad i'r storm. Defnyddiwr wybodaeth o'r map tywydd a'r erthygl bapur newydd i egluro pam.

Arholwr
yn unig

[6]

Yn amwng, roedd y ffynnt cynges ac ffynnt cer wedi curdd yn achosi hinsaedd gwasgeid iwl. Roedd y gwasgeid iwl wedi ddoel a tywydd cymylau, guynt, graw ac eira. Yn Christchurch, gwellun roedd 75% o gymylau, ac fel y'n yn Queenstown roedd yn llawn cymylau. Felly bu masgydd ciwir wedi cau yn amwng hefyd roedd guyntedd cnf o 30 nolt wedi achosi i unedau ffôn daod i laur, ac i rhwystroù ar y ffyrdd. Ryb hefyd tonadau i'r cyfleuniwaclau trydan achos yr erau yn Queenstown yn rheini popeth, ac yn greu difrod mawr.

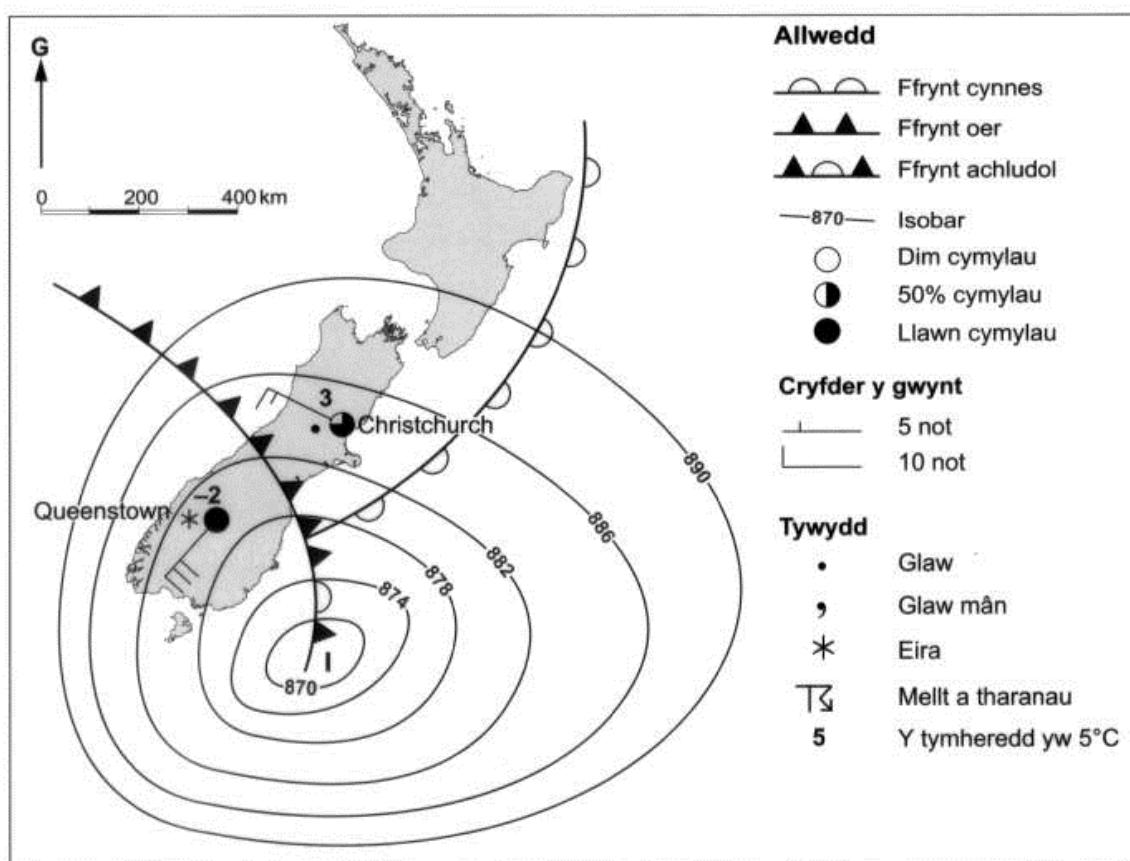
1 3

© WJEC CBAC Cym.

(4241-52)

Trosodd.

2. (c) Mae dyodiad yn Seland Newydd hefyd yn gysylltiedig â thaith diwasgeddau ar draws y wlad. Mae'r map tywydd isod yn dangos diwasgedd yn croesi Seland Newydd yn Awst 2011. Mis yn y gaeaf yw mis Awst yn Seland Newydd oherwydd ei bod yn hemisffer y De.

"Twywydd garw yn dod ag anhrefn i rai rhannau o Seland Newydd"

Awst 2011

Dyweddodd adroddiad fod tarfu ar lawer o wasanaethau pwysig, er enghraift:

- roedd meysydd awyr wedi cau;
- roedd rhwystrau ar y ffurdd;
- roedd toriadau i'r cyflenwadau trydan;
- roedd llinellau ffôn i lawr.

1 2

Roedd yr ardal o gwmpas Queenstown yn wynebu tarfiad (*disruption*) cymdeithasol ac economaidd difrifol o ganlyniad i'r storm. Defnyddiwr wybodaeth o'r map tywydd a'r erthygl bapur newydd i egluro pam.

Arholwr
yn unig

[6]

Yn amwng, roedd y ffnynt
cynnes ac ? ffnynt cer wedi
curdd yn achosi hinsaidd
gwarsgedd isel. Roedd y
gwarsgedd isel wedi ddoel a
tywydd cymylau, gwynn, graw
ac eira. Yn Christchurch,
gwellun roedd 75% o gymylau,
ac fel y'n yn Queenstown
roedd yn llawn cymylau.
Felly bu masgydd awyr
wedi cau yn amwng hefyd
roedd gwynnroedd cryf o 30
nt wedi achosi i
mhellau ffôn ddaol i laur,
ac i rhwystrau ar y ffyrdd.
Bu hefyd tonadau i'r
cyfleunwadau trydan achos
yr erau yn Queenstown yn
rheu pobeth, ac yn greu
difrod mawr.

2c: 2

1 3

© WJEC CBAC Cymru

(4241-52)

Trosodd.

2. (ch) Astudiwch y map a'r blwch gwybodaeth am ynys Tuvalu.

Lleoliad Tuvalu

Tuvalu yn dioddef o sychder

Ym Medi 2011 gwnaeth y 10 000 o drigolion Tuvalu dioddef sychder

- Mae gan Tuvalu ddŵr daear cyfyngedig. Nawr mae hwn wedi'i halogi (*contaminated*) â dŵr môr;
- Roedd Seland Newydd wedi anfon cymorth brys, gan gynnwys 60 000 o boteli dŵr.

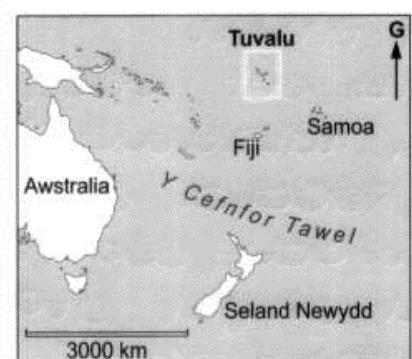
- (i) Awgrymwch pam mae sychder yn achosi problemau penodol i ynysoedd fel Tuvalu.
Eglurwch eich ateb. [3]
-
.....
.....
.....
.....
.....

- (ii) Weithiau mae sychder yn effeithio ar rannau **eraill** o'r byd. Awgrymwch ffyrdd mae unigolion a sefydliadau yn gallu ymateb i sychder. [6]

2. (ch) Astudiwch y map a'r blwch gwybodaeth am ynys Tuvalu.

Lleoliad Tuvalu

Tuvalu yn dioddef o sychder

Ym Medi 2011 gwnaeth y 10000 o drigolion Tuvalu ddioddef sychder

- Mae gan Tuvalu ddŵr daear cyfyngedig. Nawr mae hwn wedi'i halogi (*contaminated*) â dŵr môr;
- Roedd Seland Newydd wedi anfon cymorth brys, gan gynnwys 60 000 o boteli dŵr.

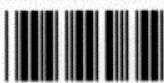
- (i) Awgrymwch pam mae sychder yn achosi problemau penodol i ynysoedd fel Tuvalu.
Eglurwch eich ateb. [3]

mae sychder yn achosi
problemau penodol i
ynysoedd fel Tuvalu achos
yr unig ddu o anan
yw trwy ffemio. Heb dur
chenydd sychder byddai
cnydol yn methu ac yn
cof anan (ffemeyr) gan uned
o siam byad cynyddu i'r pos
rhian erau y wlad.

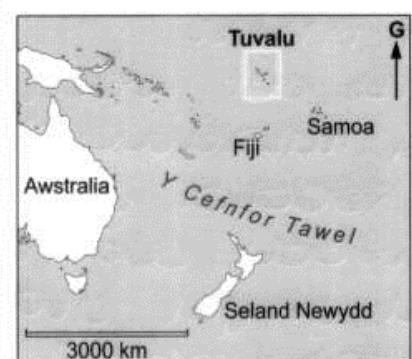

- (ii) Weithiau mae sychder yn effeithio ar rannau eraill o'r byd. Awgrymwch ffyrdd mae unigolion a sefydliadau yn gallu ymateb i sychder. [6]

mae mynodraethau o amgylich y byd yn cefnhyddis amnyw o adullian wahanol i ymateb i sychder yn gyntaf, mae llawer o wybodaeth yn cael ei osod ar y neuaddion ar gynedd i hysbesebu pobl am sut i ymateb a fod yn ddicgel yn erbyn sychder. Hefyd yn mai ardal ceodd mae 'Hose pipe bans'. Mae rhain yn galluogi cadw'r pinciau ddu'r am yfeir mae ysbytyr hefyd yn parato yn gyflym, gan denbynn moddio'n i helpu gyda clefydion gyda 'Sun stroke', neu llösgiadau difrifol.

2. (ch) Astudiwch y map a'r blwch gwybodaeth am ynys Tuvalu.

Lleoliad Tuvalu

Tuvalu yn dioddef o sychder

Ym Medi 2011 gwnaeth y 10000 o drigolion Tuvalu ddioddef sychder

- Mae gan Tuvalu ddŵr daear cyfyngedig. Nawr mae hwn wedi'i halogi (*contaminated*) â dŵr môr;
- Roedd Seland Newydd wedi anfon cymorth brys, gan gynnwys 60 000 o boteli dŵr.

- (i) Awgrymwch pam mae sychder yn achosi problemau penodol i ynysoedd fel Tuvalu.
Eglurwch eich ateb. [3]

mae sychder yn achosi
problemau penodol i
ynysoedd fel Tuvalu achos
yr unig ddu o anan
yw trwy ffemio. Heb dur
chenydd sychder byddai
cnydol yn methu ac yn
cof anan (ffemeyr) gan uned
o siam byad cynyddu i'r
rhain erau y wlad.

2chi: 0

1 4

- (ii) Weithiau mae sychder yn effeithio ar rannau eraill o'r byd. Awgrymwch ffyrdd mae unigolion a sefydliadau yn gallu ymateb i sychder. [6]

mae mynodraethau o amgylich y byd yn cefnhyddis amnyw o adullian wahand i ymateb i sychder yn gyntaf, mae llawer o wybodaeth yn cael ei osod ar y newyddion ar Cymdeodd i hysbesebu pobl am sut i ymateb a pod yn ddicgel. ~~EN~~ erbyn sychder hefyd yn mai ardal ceodd mae 'Hose pipe bans'. Mae rhain yn galluogi cadw'r pinciau ddur am yfeiriau mae ysbytyr hefyd yn parato yn gyflym, gan denbynn moddach i helpu gyda clefydion gyda 'Sun stroke', neu llösgiadau difrifol.

2chii: 3

